

HIINA POLITISEERITUD VAKTSIINIDIPLOMAATIA

Hiina retoorika ja käitumine vaktsiinide suhtes on omavahel vastuolus.

Hiina kasutab vaktsiine välis- ja julgeolekupoliitikas survevahendina.

Lääne vaktsiinide edu on Hiina vaktsiinide mõjujõudu vähendanud.

Hiina kordas 2021. aastal pidevalt, et elude päästmiseks mõeldud vaktsiine ei peaks „poliitviirusega reostama“. Ometi näitas Hiina kogu eelmise aasta jooksul oma käitumisega hoopis vastupidiseid suundumusi.

Kui lääneriigid hakkasid aasta algul oma elanikke massiliselt vaktsineerima, võimendati Hiinas riigi kontrollitud meedias ebaproportsionaalselt üle esimesi surmajuhumeid ja elanike kõhklusi uue vaktsiini suhtes. Aktiivselt levitati vandenõuteooriaid, mille järgi pääses COVID-19 viirus valla USA sõjaväelaborist Marylandis Fort Detrickis.

Hiina Välisministeeriumi pressiosakonna ametnike seas on levinud suhtumine, et meedia ei peagi ilmtingimata faktidest rääkima, vaid „krutskiliselt“ pilti moonutades suunama Hiina narratiivi levitamisele meediakajastust Hiinale sobivatele teemadele. Eesmärk on panna endast rääkima ning leida oma ekstsentrilistele seisukohtadele Läänes mõttekaaslasti.

Hiina Välisministeeriumis on levinud suhtumine, et meedia ei peagi faktidest rääkima, vaid suunama meediakajastust Hiinale sobivatele teemadele.

Hiina narratiivi levitamisele aitavad kaasa Lääne sotsiaalmeediakanalid, kus Hiina diplomaadid, ajakirjanikud ja välisesindused on viimase aasta jooksul aktiivselt kontosid avanud. Samal ajal kustutatakse veelgi agaramalt Hiina sotsiaalmeediakanalites Lääne kontosid, kus Hiina juhtkonna sõnul levitatakse vaid valesid ja eksitatakse rahvast. Ühtlasi korrutab Hiina jutte enda kiusamisest ja ebaõiglasest kohtlemisest.

Hiina massiivse meediakajastuse järgi käitus Lääs inimkonna tervise suhtes ebaõiglaselt ka koroonavaktsiine jagades, eraldades neid vaid enda kodanikele. Hiina seevastu hakkas 2021. aasta algusest jagama oma vaktsiini just üle terve maailma. Hiina välisesindustele anti korraldus, et Hiina vaktsiinide saabumist peab ilmtingimata kajastama nii kohalik kui ka laiem meedia.

Samal ajal teati Hiina peaministri büroos, et Hiina vaktsiin ei pruugi olla kõige tõhusam. See teadmine jõudis peaministri büroosse juba 2020. aasta oktoobris, kui Hiinale tähtsal 2000 töötajaga objektil Vladivostokis haigestus massiliselt vaktsineeritud hiinlastest töötajaid. Hiina hakkas oma kodanikke, kes töötasid välismaistel objektidel, COVID-19 vastu vaktsineerima juba 2020. aasta juunis. Hiina oli seadnud riigiettevõtete töötajatele tingimuse, et riigist välja tööle saab minna vaid COVID-19 vastu vaktsineerituna. Aja jooksul aga hakkas selguma, et paljudel ei tekkinud pärast vaktsineerimist antikehi ning Vladivostokis haigestuti lausa massiliselt. See info kanti ette peaministri büroole.

Paar kuud hiljem saatis Hiina oma vaktsiinid teistesse riikidesse. Seejuures seadis Hiina kindlaks eeltingimuseks nn vastutusest loobumise põhimõtte. See tähendab, et Hiina vaktsiinide tõhususe ja võimalike tagajärgede eest vastutab sihtriik, mitte vaktsiinitootja ega Hiina riik. Hiina oli vaba mistahes vastutusest.

Hiina peaministri büroos teati, et vaktsiin ei pruugi olla kõige tõhusam, kui 2020. aasta oktoobris haigestusid Vladivostokis massiliselt vaktsineeritud hiinlastest töötajad.

Samal ajal oli maailm teadmatutes Hiina vaktsiinide tõhususest, kuna Hiina tootjad ei avalikustanud kaua aega vaktsiinide tõhususe andmeid. Hiina riik instrueeris vaktsiinitootjaid infot jagama valikuliselt ja põhimõttel, et tootja saadab info otse Lääne meediaväljaannetele, keda Hiina meedia seejärel mitte lihtsalt võib, vaid peab vahendama oma auditooriumile.

Tõmmanud tänu oma tootmisvõimsusele ja massilise meediakajastusega vaktsiinidele palju tähelepanu, otsustas Hiina hakata seda ära kasutama. Nii näiteks anti Hiina vaktsiine „autasuks“ riikidele, kes muutsid rahvusvahelistes organisatsioonides oma seisukohti Xinjiangi vähemusrhuvuste kallal toime pandud kultuurigenotsiidi suhtes, nii nagu Hiina juhtkond soovis.

Kui meelitamine tulemusi ei andnud, hakkas Hiina ÜRO Inimõiguste Nõukogus islamiusuliste liikmesriikide seas tegema agressiivset veenmistööd nende seisukohtade muutmise nimel. Seda tegid suursaadikud sihtriikides, peamiselt kohalikus Välisministeeriumis ja ka Hiina Välisministeeriumi ametnikud Pekingis.

Kui Hiinale oli 2021. aasta keskel selge, et tema vaktsiini võidukäik hakkab murenema ja riikide soov Hiina vaktsiini osta raugeb, mindi Pekingis väljapressimise teed. Näiteks seati mõnede riikide kodanikele Hiina viisa saamisel tingimuseks Hiina vaktsiini manustamine. Hiina Välisministeerium on seda avalikus ruumis küll eitanud, kuid kui näiteks Ukraina kodanik tahtis Hiina viisat saada, siis pidi ta ette näitama tunnistuse Hiina vaktsiiniga immuniseerimise kohta. Mõistagi sai manustamine toimuda ainult Ukrainas ning selleks pidi Ukraina valitsus kõigepealt Hiina vaktsiini heaks kiitma ja sisse ostma. Selliseid näiteid on ka teistest riikidest. Väljapressimine oli meetod oma vaktsiini levitamiseks maailmas.

Vaktsiindiplomaatia „Ühise tuleviku“ egiidi all saadetak Hiina Kommunistliku Partei abi lähtub hegemoonlikust unelmast taastada Pekingist juhitud vasallriikide kogukond.

Allikas: imago images/Xinhua

„Hiina viisa Hiina vaktsiini vastu“ ei kehtinud siiski kõikidele. Näiteks EL-i liikmesriikide kodanikele sellist nõuet ei esitatud. Küll aga otsis Hiina liikmesriikide seast neid, kelle kaudu saaks oma vaktsiinile heakskiidu Euroopa Raviametilt. Välja valiti Ungari ja Austria, kelle kaudu Hiina soovis jõuda Euroopa Raviametini.

Hiina ise oli Lääne vaktsiinide suhtes väga tõrjuv. Näiteks riigiettevõtete töötajate ja Hiina diplomaatide rahulolematuse Hiina vaktsiinidega jõudis selleni, et välisprojektidega seotud töötajad nõudsid Fosun Pharma kaudu BioNTech vaktsiini, kuid Hiina riik keelas selle ära. Välismaal elavad Hiina diplomaadid ja riigiettevõtete töötajad aga hakkasid aja jooksul otsima Lääne vaktsiine.

Välisprojektidega seotud Hiina töötajad nõudsid Fosun Pharma kaudu BioNTech vaktsiini, kuid Hiina riik keelas selle ära.

Hiina vaktsiinid kindlasti päästsid ja päästavad miljoneid elusid, kuid selle positiivse poole kõrval üritab Hiina vahendeid valimata politiseeritud vaktsiinidiplomaatia abil agressiivselt oma mõjuvõimu tugevdada. Kui 2020. aasta nn maskidiplomaatia ajal pidanuks Hiina riigimeedia sõnul isikukaitsevahendeid tarnima ainult sellistele riikidele, kes Hiinat ei kritiseeri, siis on väga tõenäoline, et ülitõhusat vaktsiini omades oleks Hiina seda samuti kasutanud teiste riikide surveamiseks. Tänu Lääne teaduse edule see ei õnnestunud ning algul Hiina vaktsiine ostnud riigid läksid üksteise järel üle Lääne vaktsiinidele. Kuveit lausa keelas riiki sisenemise kõikidele, kes olid vaktsineeritud Hiina vaktsiiniga, kui ei olnud tehtud täiendavat süsti Lääne vaktsiiniga.

Välisluureameti hinnangul kinnitab Hiina käitumine 2021. aastal nende soovi jõulise, alatu ja politiseeritud vaktsiinidiplomaatiaga Lääne positsioone õõnestada.